

**Германо-Слов'янська
археологічна експедиція
Харківського національного
університету
ім. В. Н. Каразіна
10 років**



**Germanisch-Slawische
archäologische Expedition
der Charkower Nationalen
W.-Karasin-Universität**

10 Jahre

**Харків Charkow
1999 - 2009**



Наша експедиція цілеспрямовано вивчає археологічні пам'ятки пізньоримського часу та початку Епохи Великого переселення народів на території Східної України, в області дніпро-донецького вододілу



Unsere Expedition untersucht zielstrebig die archäologischen Denkmäler der Späten Römischen Kaiserzeit und der Völkerwanderungszeit in der östliche Ukraine, im Gebiet von Dnepr-Donetz Wasserscheide



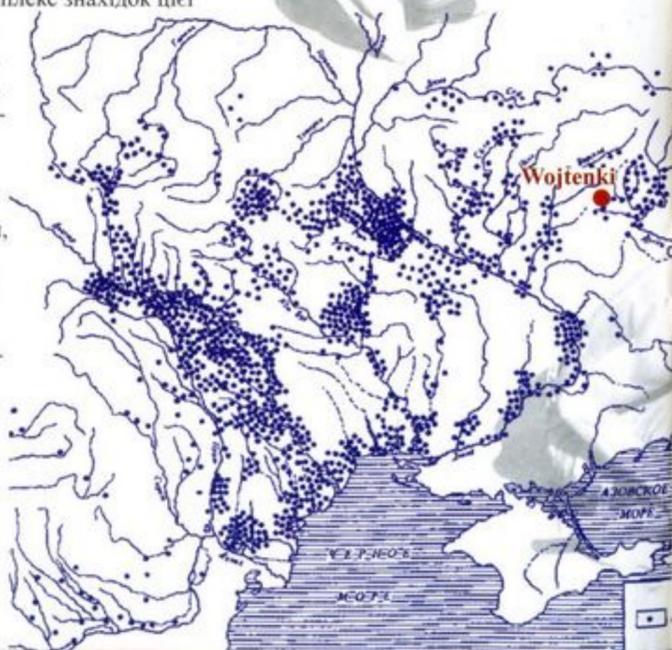
Пізньоримський час в східній Україні

Він репрезентований пам'ятками «горизонту Боромля» ступенів C_{1b} – C_2 (близько 250-330 років) та черняхівською культурою, яка датована в регіоні ступенями C_3 , C_3/D_1 (близько 330-400 років).

Для «горизонту Боромля» є характерними відкриті поселення з напівземлянками, ліпною керамікою з незначним відсотком кружальної черняхівської, бронзові фібули Альмгрен 157, та Альмгрен VII, світлоглиняні амфори типу «D» (за Шеловим).

Для черняхівської культури є характерними поселення з глинобитними, стовповими, напівземлянковими конструкціями, біригуальні могили, скарби монет, розвинуте землеробство на чорноземах, кружальна та імпортна кераміка. Комплекс знахідок цієї культури охоплює залізні наральники, серпи та коси, ручні млини, зброю та спорядження коня (мечі, частини щита, сокири, списи, дротики, накінечники стріл, шпори, вудила), деталі одягу (підв'язні, «війські», пластинчасті фібули, Bügelknopffibeln, підвіски-відерця, лунниці, секирки, дротяні кільця, «палиці Геракла», мушлі), кістяні гребінці.

Процес виникнення культури найтісніше пов'язаний із провінційно-римськими впливами.



Späte Römische Kaiserzeit in der östliche Ukraine

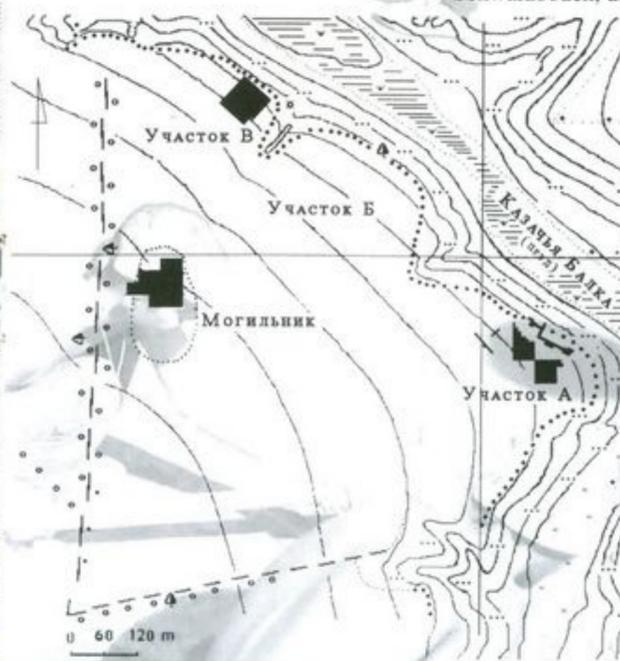
Zu diesem Zeitabschnitt gehören die Denkmäler von „Horizont Boromlja“ der Stufen C_{1b} – C_2 (ungefähr 250-330) und die Černjachov-Kultur der Stufen C_3 , C_3/D_1 (ungefähr 330-400).

Zu „Horizont Boromlja“ gehören die Siedlungen mit den Grubenhäusern, freihandgemachte Keramik, kleine Zahl der Scheibengedrehtkeramik, bronzene Fibeln Almgren 157 und Almgren VII, helltönige Amphoren von Typ D (nach Šelov).

Für die Černjachov-Kultur sind charakteristisch die Siedlungen mit den Holz-Lehm-, Pfosten-, Grubenkonstruktionen, die birituellen Gräberfelder, Münzenschätze, der entwickelte Ackerbau an den Schwarzböden, die scheibengedrehte und importe Keramik.

Der Fundkomplex dieser Kultur befasst die eisernen Pflugscharen des Hakenpflugs, Sichel und Sensen, Handmühlen, Waffen und Pferdeausrüstung (Schwerter, Schildteile, Äxte, Lanzen spitzen, Speere, Pfeile, Sporn, Trense), Trachtelemente (Fibeln mit umgeschlagenem Fuß, „Militärfibeln“, „Bügelknopffibeln“, Blechfibeln, Eimeranhänger, Linulae, Axtanhänger, Drahringe, „Herkuleskeulen“, Muschelanhänger), Kämme usw.

Der Entstehungsprozess der Kultur ist mit den starken provinzial-römischen Einflüssen verbunden.



Наукові дослідження і зв'язки

Напротязі 1999-2004 років досліджувались поселення Колісники, Шлях 2, Халимонівка, Високопілля. З 2004 року основні зусилля експедиції спрямовано на вивчення археологічного комплексу Війтенки 1, який включає до себе поселення з горизонтами C_{1b}-C₂, C₃, C₃/D₁, могильник ступенів C₃/D₁. Одночасно проводились дослідження поселень Огульці та Западня. У 2005-2008 роках експедиція виконувала спільний проект з Євразійським відділом Германського археологічного інституту (Берлін, ФРН) «Кружальна кераміка черняхівської культури. Місто її виробництва у Війтенках біля Харкова». На поселенні Війтенки фахівцями з Рур-Університету (м. Бохум, ФРН) було проведено геомагнітну зйомку.

Експедиція тісно співпрацює з фахівцями Відділу археології ранніх слов'ян Інституту археології НАН України (Київ), Групою археології епохи Великого переселення народів Інституту археології РАН (Москва), науковцями Санкт-Петербургу, Білгорода, Воронежа (Російська Федерація), Одеси, Полтави (Україна), Кишинєва (Молдова). Матеріали наших досліджень знайшли відображення в доповідях М. Любичева та Е. Шульце, К. Мизгіна, К. Варачової на конференціях «Археологія між римлянами та варварами» (ФРН, Франкфурт-на-Майні, березень 2009 р.), «Кружальне гончарство в Барбарікумі» (ФРН, Бонн, червень 2009 р.), «Лісна та лесостепова зони Східної Європи в епохи римських впливів та Великого переселення народів» (Російська Федерація, Тула, жовтень-листопад 2006, 2008 роки) та інших.



Навчальний процес

Для забезпечення кваліфікованого дослідження пам'яток в експедиції в період жовтня-квітня регулярно проводяться заняття з обліку знахідок, креслення, стратиграфії, визначення речей, основ геології, ґрунтознавства, антропології. Три співробітники експедиції мають посвідчення реставраторів.



Wissenschaftliche Untersuchungen und Beziehungen

Während 1999-2004 wurden die Siedlungen Kolisnyki, Schljach 2, Chalimonowka, Wysokopolje untersucht. Seit 2004 erforschen wir den archäologischen Komplex Wojtenki 1, der aus den Siedlungen mit den Horizonten C_{1b}-C₂, C₃, C₃/D₁ und Gräberfeld der Stufen C₃/D₁ besteht. Gleichzeitig wurden die Forschungen von Siedlungen Ogulzy und Zapadnja organisiert. 2005-2008 arbeiteten wir an dem gemeinsamen Projekt „Die Drehscheibenkeramik der Černjachov-Kultur. Produktionsstätte in Wojtenki bei Charkow“ mit Eurasien – Abteilung des Deutschen Archäologischen Instituts“ (BRD, Berlin). Im 2005 wurde von den Spezialisten aus der Ruhr-Universität die geomagnetische Prospektion an der Siedlung Wojtenki durchgeführt.

Die Expedition arbeitet sehr eng mit der Abteilung der Archäologie von Frühslawen des Instituts für Archäologie der Nationalen Akademie der Wissenschaften (Kiew) und mit der Gruppe der Archäologie der Völkerwanderungszeit des Instituts für Archäologie der Russischen Akademie der Wissenschaften (Moskau) und mit den Gelehrten aus Sankt-Petersburg, Belgorod, Voronež (Russische Föderation), Odessa, Poltawa (Ukraine), Kişinjow (Moldau). Die Ergebnisse unserer Untersuchungen wurden in den Vorträgen von M. Ljubičev und E. Schultze, K. Myzgin, K. Vараčeva an den Konferenzen „Archäologie zwischen Römern und Barbaren“ (BRD, Frankfurt-am-Main, März 2009), „Drehscheibentöpferei im Barbaricum“ (BRD, Bonn, Juni 2009), „Wald- und Waldsteppezonen in der Römischen Kaiserzeit und Völkewanderungszeit“ (Russische Föderation, Tula, Oktober-November 2006, 2008) usw vorgestellt.

Lehrprozess

Für die hochprofessionelle Untersuchung der Denkmäler studieren die Studenten, die Mitarbeiter der Expedition die Statistik, Reißen und Zeichnen, Stratigraphie, Bestimmung der Funden, die Grundlagen der Geologie, Bodenwissenschaft, Anthropologie. Drei Mitarbeiter haben die Qualifizierung des Restaurators.



База експедиції

Біля Війтенків Газопромисловим управлінням «Харківгазвидобування» облаштовано базу експедиції, яка дозволяє проводити високоякісні дослідження. База складається з вагонів, столових, кухні, душа, туалетів, лаборантських приміщень. Організація цієї бази – яскравий приклад співробітництва науковців та виробників в сучасній Україні



Лабораторія експедиції

Складається з приміщення для обробки матеріалів і архіву, кімнати з бібліотекою та комп'ютерами.



Пропаганда археологічних знань

Щорічно експедиція проводить виставки знахідок для співробітників Газопромислового управління «Харківгазвидобування», приймає участь в виставках Харківського історико-археологічного товариства. Співробітники експедиції беруть участь в програмах телебачення та радіо, про роботу експедиції створено багаточисельні публікації та статті в газетах та журналах.

6



Station der Expedition

Bei Wojtenki wurde von der Verwaltung „Charkovgasgewerbe“ die Station für die Expedition organisiert. Diese Station gibt für uns die Möglichkeit, hochqualitative Untersuchungen durchzuführen. Die Station besteht aus den Wagen, Speiseräumen, Küche, Dusche, Tualette. Die Gestaltung dieser Station ist ein hervorragendes Beispiel der erfolgreichen Zusammenarbeit der Wissenschaftler und Produzenten in der heutigen Ukraine.



Laboratorium der Expedition

Besteht aus den Zimmern für die Verarbeitung der Funden und Archiv, Zimmer für die Bibliothek und Computer.



Propaganda der archäologischen Wissen

Jedes Jahr organisiert die Expedition die Ausstellungen der Funden für die Mitarbeiter der „Charkowgasgewerbe“. Wir nehmen an den Ausstellungen der Charkower historisch-archäologischen Gesellschaft teil. Die Mitarbeiter der Expedition hatten an vielen TV- und Radioprogrammen teilgenommen. Über die Arbeit der Expedition gibt es viele Publikationen und Artikel in den Zeitschriften und Zeitungen.

7

Начальник експедиції –
кандидат історичних наук,
доцент Михайло Васильович Любичев

Наша адреса:

Кімнати 119, 490

Історичний факультет

Національний університет імені
В.Н.Каразіна

Площа Свободи, 6

Харків 61077

Україна

Leiter der Expedition –
Doktor, Dozent Michail Ljubičev

Unsere Adresse:

Zimmer 119, 490

Fakultät für Geschichte

Nationale W.-Karasin-Universität

Swobody-Platz 6

Charkow 61077

Ukraine

Tel.:

(057) 707-55-43

(097) 335-02-63

(099) 763-12-24

e-mail: gsae@mail.ru

